Norman Károly

Carolus Andrée története

Több család lakta a hatalmas kastélyt. Carolus Andrée, a negyvenéves, szürke könyvelő az első emeleten élt magányosan, garzonnál alig tágasabban. Munka után, lila alkonyatban érkezett azon a napon, s megszokott mozdulattal feküdt a magas, kovácsoltvas kapunak, régi pompa különc emlékének. Elhaladt a feketéllő orgonabokrok mellett, és a ház előtti, füves térségen, az ablakokból kivetődő nyájas fény körének szélén, egy szobor sötét tömegét érzékelte. Fáradt érdeklődés ébredt benne: ezt a szobrot eddig nem látta. „Ma állítottak volna föl valamit? Ugyan ki és mivel érdemelte?" -- lépett közelebb. Aztán zavarodottan ismerte föl, hogy a szobor nem friss. Alapzata a talajba nyomódott, benőtte a repkény, még némi moha is tapintható volt az egyik oldalán. A talapzat közepe táján pedig, a ház felé forduló oldalon bronztábla, amelynek vésetét a kiszüremlő fényben kibetűzte:

Carolus Andrée 1946 -- 2017
Zenéje csillagok fényével száll
Állította: a hálás utókor

„Milyen marhaság ez itt?" -- töprengett a könyvelő kiszáradt szájjal, 1986 őszének alkonyatában, majd belépett a házba.

Az emeleten újra óvatosságra intette névtáblájának fényesre szidolozott volta: saját maga még soha nem vette a fáradságot erre a pedantériára. Belépett, és az első pillanatban a szoba megnyugtatóan változatlannak tetszett. Csakhogy a belső fala mentén két üvegezett tárló állott, közöttük pedig, egy idegen széken furamód ismerős, karszalagos öregember ült. Carolus kissé megrogyott térddel, szó nélkül maga alá akarta húzni a kedvenc székét, ám az nem mozdult, lábai a padlóhoz voltak csavarozva. E kísérlettel egyidejűleg az öregember fölállt, és hivatalos felháborodással rászólt: „Uram! Múzeumban nem szokás a tárgyakat használni!" Aztán Carolusra meredt, és nagy csodálkozással hozzátette: „Kicsoda Ön? Nagyon emlékeztet valakire."

Carolus hasonló érzését egyelőre javarészt elnyomta a dermedtség. Mégis leült, a megütközött öregember ezt szó nélkül hagyta. Aztán a könyvelő fölállt, az egyik tárlóhoz lépett, és tekintetével vájkálni kezdett

az életműben, amely a fölirat szerint a Carolus Andrée nevet viselte. E név egykori birtokosát -- úgy tűnt -- minden idők legnagyobb zeneszerzői közé sorolták. – „Beletekinthetnék?” -- kérte el a múzeumőrtől az életrajz kötetét.

Megtudta, hogy a zseniális zeneszerző életútja a különös képességek világában szinte megszokott módon indult. Feledésbe merült, jelentéktelenségben töltött korai évek után, amelyek ki tudja, mivel teltek, hihetetlen, szélsőséges nyomorból robbant egyszerre a napvilágra a tehetsége. Ez a fordulat negyvenkét éves korában történt. Élete hátralévő harminc éve egyetlen diadalmenet volt; megadatott néki a legnagyobb siker, szerencsésen még életében. Ezt olvasta Carolus, aztán lemásolt egy kottát, amely a zeneszerző "zöld korszakában" született, a „Zöld szonátát”. Sokáig pepecselt a titokzatos jelekkel; sose tanult zenét. Végre megkérte a múzeumőrt, hadd hallgasson meg valamit Carolus Andrée munkáiból.

Minden zenemű meghallgatható volt a múzeumban. Az öreg elment, reggel megjött, majd megint elment és megint megjött; Carolus harmadnap reggel hagyta el a múzeumot, a végsőkig megfáradva és megéhezve. Kihallhatta a kopott, recsegő fölvételeknek immár csak az emlékezetében kavargó hangjaiból, hogy Carolus Andrée helye valóban a legnagyobbak között van. Carolus valamivel még elfogultabban fogalmazott magában, mert a zene tökéletesen megfelelt neki. Kilépett a kastély kapuján, szeme a szobor helyére siklott: egyáltalán nem volt ott semmi.

Szédelegve vizsgálódott egy darabig az avarban, de semmi nyoma nem volt, hogy ott valaha is állt volna valami. Visszasietett a lakásába: minden a régi rendben, a tárlók és az őr sehol; és akadálya sem volt, hogy a kopott hűtőszekrényből, a saját székén ülve megreggelizzék. Nincsen tehát semmi nyoma, hogy két napja valami történt volna, hacsak a fáradtság nem; no és a saját keze által másolt kotta! Carolus az ágyába zuhant.

Harmadnapra készen állott rá, hogy az élete visszatérjen a rendes kerékvágásába. Ennek azonban komoly, sőt: leküzdhetetlen akadályai voltak. Ezek közül az első: mikor munkahelyére belépett, tajtékzó főnöke egyszerűen kirúgta. „Nem bírja el a cég, Andrée úr, mégoly jelentéktelen dolgozóinak sem, három napi távollétét! Mivel foglalkozott, ha szabad tudnom? Úgy? Zenét hallgatott? Távozzék; nem számíthat olyan minősítésre, amellyel bárhol elhelyezkedhet! Megbízhatatlan könyvelőkre nincs szükség a mai világban!”

Carolus pokoli nyomorba jutott. Ereje fogytáig vagonokat rakott ki, hogy ehessen valamit. És: hogy tanulhasson. Volt ugyanis egy kottája, amelyet, nem lévén zenész, nem tudott olvasni; és rengeteg csodálatos dallam valahol az agyában. Elgondolta? Álmodta? Hallotta, és csupán emlékszik rájuk? Mindegy; az viszont bizonyos, hogy más útja nincs. Zeneelméleti tankönyveket vásárolt hát, és kétségbeesve tanult.

Másfél évig tartott, amíg meggyőződhetett róla: a Zöld szonáta kottája valóban szépséges zenét rejt. Ekkor aztán -- piszkos, lepusztult koldus -- kihallgatást kért a Konzervatórium karnagyától. Attól, aki ama életrajz szerint fölfedezte Carolus Andrée-t. Átadta neki a kottát, és szorongott három napig. Akkor távirat érkezett, hogy várják. Csekket kapott és ajánlatot: akármit szerezzen, örömmel fogadják.

Harminc nagyszerű év következett. Carolus sorban a napvilágra hozta ama két nap emlékeit, a lelkében élő gyönyörű szimfóniákat, himnuszokat és fantáziákat. Már életében ünnepelték. Halálakor az egész házat múzeummá nyilvánították, a benne lakókat kártalanították. Egyetlen férfi maradt benne: Carolus egykori szomszédja, aki a zeneszerző halálakor negyvenéves volt; és akinek kora gyerekkorától fogva izgalmat okozott a rejtélyes agglegény, Andrée bácsi -- mígnem, ugyebár, föllebbent a fátyol, és a titkokról szóló minden elképzelését fényesen igazolta Carolus Andrée valósága. Múzeumőrként öregedett meg aztán.

Egy őszön a vén múzeumőrrel különös kaland esett. Alkonyatkor belépett a múzeumba egy ember, aki megszólalásig, sőt: utána is hasonlított gyerekkorának mogorva Andrée bácsijára. Zavartan viselkedett, le akart ülni az egyik székre, rá kellett szólnia; végül is azonban nem volt ereje megakadályozni a hallatlan kegyeletsértést, éspedig a nagy hasonlóság kiváltotta tisztelete miatt. Akkor a férfi két éjszakát és egy napot szánt Carolus Andrée teljes életművének végighallgatására, majd szó nélkül távozott; kárt azonban nem tett, és az öreg nem látta soha többé.